

Józef W. Rosłon

"Symbolik der jüdischen Religion : Sitte und Brauchtum im jüdischen Leben", Jacob Soetendorp, Gütersloh 1963 : [recenzja]

Collectanea Theologica 41/2, 216

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

H-J. Schoeps postarał się o powtórne wydanie dzieła Hirscha w wydawnictwie C. Bertelsmanna w r. 1962, następnie w 1966.

O. J. W. Rosłon OFMConv., Warszawa

Jacob SOETENDORP, *Symbolik der jüdischen Religion. Sitte und Brauchtum im jüdischen Leben*, Gütersloh 1963, Gerd Mohn, s. 208.

Oryginał holenderski nosi tytuł *Symboliek der Joodse Religie. Beschrijving en Verklaring der Gebruiken in het Joodse Leven* (wyd. W. de Haan N. V., Zeist). Przełożył na niemiecki Dr. Wolfgang Bunte. W przeciwieństwie do poprzednio omawianej, ta praca ma charakter naukowy. Tytuł holenderski dokładniej wyraża niż niemiecki, że chodzi o opis i objaśnienie żydowskich zwyczajów. Autor podaje poza dokładnym opisem obyczaju czy obrzędu w różnych ugrupowaniach żydowskich tradycyjnych i postępowych, jego genezę i krótki szkic rozwoju historycznego, podając teksty biblijne, przepisy Talmudu czy późniejszych praw żydowskich. Wyrażenia hebrajskie podawane są w piśmie kwadratowym z wokalizacją tyberiadzką oraz dodatkowo w transkrypcji. W przypisach są objaśnienia zwrotów, odsyłacze do źródeł i do literatury. Na końcu książki załączono spis nazwisk, wykaz cytowanych miejsc biblijnych i miejsc z literatury rabinistycznej, oraz literatury przedmiotu (ok. 42 pozycje do r. 1960).

W siedmiu rozdziałach omówiono obrzędy, zwyczaje i rytury religijne odnoszące się do urodzenia dziecka, wprowadzenia go w życie publiczne, małżeństwa jako ludzkiego odbicia przymierza narodu z Bogiem, środków uświęcania życia (przepisy głównie o czystości pokarmów), końca życia (choroba, śmierć, pogrzeb, nauka o nieśmiertelności duszy w dzisiejszym żydostwie w porównaniu do nauki biblijnej), służby Bożej (służba Boża w synagodze, modlitwy, obrzędy liturgiczne), oraz symboliki kalendarza i świąt roku żydowskiego. Tu podane są też teksty modlitw w przekładzie niemieckim.

Autor dzieła jest rabinem liberalnej gminy żydowskiej w Amsterdamie i w Hadze. Z przedmowy wynika, że pomocne mu były szczególnie prace Chajjima Schaussa (*The Jewish Festivals i Lifetime of a Jew*) i S. Ph. de Vriessa (*Joodsche Riten en Symbolen*).

W pracy autor nawiązuje do analogicznych zjawisk religijnych w chrześcijaństwie, do wypowiedzi i cytatów Nowego Testamentu, traktując je z szacunkiem i przy użyciu właściwej chrześcijańskiej terminologii. Cytuje 21 miejsc z Nowego Testamentu (M, Mr, Łk, Dz, Rz, 1 Kor, Gal). Książka stanowi dużą pomoc dla poznania i lepszego zrozumienia religii żydowskiej ocenianej oczyma jej reprezentanta.

O. J. W. Rosłon OFMConv., Warszawa

Raymond E. BROWN SS, Joseph A. FITZMYER SJ, Roland A. MURPHY OCarm. (wyd.), *The Jerome Biblical Commentary*, London-Dublin-Melbourne 1968, t. I: *The Old Testament*, s. 637 + mapa Palestyny; t. II: *The New Testament and Topical Articles*, s. 889, Geoffrey Chapman.

Jest to gruntownie opracowany przez licznych biblistów amerykańskich (50 współpracowników, m.i. Roderick A. F. MacKenzie SJ, Robert North SJ, Frederick L. Moriarty SJ) komentarz do całej Biblii w oparciu o teksty oryginalne, który ma odpowiadać postulatowi II Soboru Watykańskiego. Przedstawia najbardziej reprezentatywne osiągnięcia egzegezy biblijnej aż do roku wydania, podaje bogatą bibliografię do każdej księgi, a prócz tego najnowszą literaturę specjalistyczną do poszczególnych zagad-